

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

12.06.2018

м. Черкаси

№ 73/5-р/к

Справа № 05-23-01/18

Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Черкаського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 05-23-01/18 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції Шполянською міською радою об'єднаної територіальної громади (вул. Лозуватська, 59, м. Шпола, 20603, ідентифікаційний код юридичної особи 04061576) та подання з попередніми висновками у справі від 15.05.2018 № 73-03/7-05п,

В С Т А Н О В И Л А:

1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

- (1) Порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 3 статті 50, абзацом 2 частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних дій органом місцевого самоврядування, що полягає у встановленні обмежень на реалізацію певних видів товарів.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (2) Відповідно до статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.
- (3) Шполянська міська рада об'єднаної територіальної громади (надалі – Шполянська міська рада), утворена відповідно до Конституції України та Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», в своїй діяльності керується Конституцією України та чинним законодавством України.
- (4) Шполянська міська рада є органом місцевого самоврядування згідно відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, ідентифікаційний код юридичної особи 04061576. Код КВЕД 84.11 - державне управління загального характеру. Місцезнаходження: вул. Лозуватська, 59, м. Шпола, 20603.

3. ПРОЦЕДУРНІ ДІЇ

- (5) Розпорядженням адміністративної колегії Черкаського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 05.03.2018 № 2-рп/к розпочато розгляд справи за ознаками вчинення Шполянською міською радою порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 3 статті 50, абзацом 2 частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних дій органом місцевого самоврядування, що полягає у встановленні обмежень на реалізацію певних видів товарів.
- (6) Листом територіального відділення від 06.03.2018 № 73-02/46-02 копію розпорядження було надіслано Шполянській міській раді, який отримано 07.03.2018.
- (7) Відповідно до абзацу сьомого пункту 23 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України 29.06.1998 №169-р), за результатами збирання та аналізу доказів у справі № 05-23-01/18 складено подання з попередніми висновками у справі від 15.05.2018 № 73-03/7-05п.
- (8) Листом територіального відділення від 15.05.2018 № 73-02/397-02 копію подання з попередніми висновками у справі надіслано Шполянській міській раді.
- (9) Шполянська міська рада, на подання з попередніми висновками у справі, листом від 31.05.2018 № 01-41/2075 повідомила, що рішенням міської ради від 11.05.2018 № 18-4/VIII скасовано пункт 2 рішення міської ради від 24.10.2017 № 8-4/VII «Про впорядкування роботи закладів торгівлі, кафе, барів, закладів ресторанного господарства, сфери розваг розташованих на території Шполянської міської об'єднаної територіальної громади», яким було встановлено заборону на реалізацію алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у капітальних об'єктах торгівлі та тимчасових спорудах з 22 год. 30 хв. до 10 год. 00 хв., окрім ресторанів та барів класу: перший; вищий; люкс.

4. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

- (10) Згідно з статтею 20 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та Положення про порядок погодження з органами Антимонопольного комітету України рішень органів державної влади, органів адміністративно-господарського управління та контролю, органів місцевого самоврядування щодо демонополізації економіки, розвитку конкуренції та антимонопольного регулювання, затвердженого розпорядженням АМКУ від 01.04.1994 № 4-р та зареєстрованого в Мін'юсті України 20.04.1994 за № 78/287, із змінами і доповненнями, органи місцевого самоврядування зобов'язані погоджувати з територіальним відділенням Антимонопольного комітету України проекти нормативно-правових актів та інших рішень, які можуть вплинути на конкуренцію, зокрема щодо створення суб'єктів господарювання, встановлення і зміни правил їх поведінки на ринку, або такі, що можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на відповідних ринках.
- (11) Так, Шполянською міською радою листом від 07.09.2017 № 01-28/88 до територіального відділення було надіслано на погодження проект рішення міської ради «Про впорядкування роботи закладів торгівлі, кафе, барів, закладів ресторанного господарства, сфери розваг розташованих на території Шполянської міської об'єднаної

територіальної громади».

- (12) Територіальне відділення листом від 27.09.2017 № 03/1542 не погодило вищезазначений проект рішення у зв'язку з невідповідністю його вимогам законодавства про захист економічної конкуренції.
- (13) Однак під час здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на території Черкаської області територіальним відділенням встановлено, що Шполянською міською радою прийнято рішення від 24.10.2017 № 8-4/VII «Про впорядкування роботи закладів торгівлі, кафе, барів, закладів ресторанного господарства, сфери розваг розташованих на території Шполянської міської об'єднаної територіальної громади» (надалі – Рішення).
- (14) Так, пунктом 2 Рішення встановлена заборона на реалізацію алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у капітальних об'єктах торгівлі та тимчасових спорудах з 22 год. 30 хв. до 10 год. 00 хв. окрім ресторанів та барів класу: перший; вищий; люкс.

2. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

- (15) Згідно з статтею 73 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» акти ради, сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті ради, виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, прийняті у межах наданих їх повноважень, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.
- (16) Частиною третьою статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим – також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.
- (17) Статтею 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що одним із основних принципів місцевого самоврядування є законність.
- (18) Відносини органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю із суб'єктами господарювання; суб'єктів господарювання з іншими суб'єктами господарювання, із споживачами, іншими юридичними та фізичними особами у зв'язку з економічною конкуренцією регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції» (стаття 2 Закону). Цей Закон застосовується до відносин, які впливають чи можуть вплинути на економічну конкуренцію на території України.
- (19) Згідно з приписами частини другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (20) Отже, відповідно до вказаних законодавчих норм, реалізація Шполянською міською радою, покладених на неї повноважень, має здійснюватись з дотриманням вимог

чинного законодавства, у тому числі Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАННЯ ЩОДО РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ АЛКОГОЛЬНИМИ НАПОЯМИ (У РЕДАКЦІЇ, ЯКА ДІЯЛА ДО 24.04.2018)

- (21) Основні засади державної політики щодо регулювання, зокрема роздрібною торгівлю алкогольними напоями, забезпечення їх високої якості та захисту здоров'я громадян, а також посилення боротьби з незаконним виробництвом та обігом алкогольних напоїв і тютюнових виробів на території України, визначає Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» (надалі - Закон).
- (22) Відповідно до положень статті 1 Закону, роздрібна торгівля - це діяльність по продажу товарів безпосередньо громадянам та іншим кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання незалежно від форми розрахунків, у тому числі на розлив у ресторанах, кафе, барах, інших суб'єктах господарювання громадського харчування.
- (23) Статтею 15 Закону визначено, що роздрібна торгівля алкогольними напоями (крім столових вин) може здійснюватися суб'єктами господарювання всіх форм власності, у тому числі їх виробниками, за наявності у них ліцензій.
- (24) Згідно статті 1 Закону **ліцензія** (спеціальний дозвіл) – документ державного зразка, який засвідчує право суб'єкта господарювання на провадження одного із зазначених у цьому Законі видів діяльності протягом визначеного строку.
- (25) Основні вимоги до роздрібною торгівлю горілкою і лікєро-горілочаними виробами, вином виноградним та плодово-ягідним, коньяком, шампанським, вином ігристим (далі - алкогольні напої) спрямовані на забезпечення прав споживачів щодо належної якості товару і рівня торговельного обслуговування визначені Правилами роздрібною торгівлю алкогольними напоями, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30.07.1996 № 854.
- (26) Відповідно до абзацу другого пункту 1 Правил роздрібною торгівлю, алкогольні напої – продукти, одержані шляхом спиртового бродіння цукровмісних матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів з вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць, які відносяться до товарних груп Гармонізованою системою опису і кодування товарів під кодами 22 04, 22 05, 22 06, 22 08.
- (27) Статтею 15-3 Закону (у редакції, яка діяла до 24.04.2018) встановлені **загальні обмеження** щодо продажу пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових та тютюнових виробів.
- (28) Так, забороняється продаж пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових та тютюнових виробів:
- особами, які не досягли 18 років;
  - особам, які не досягли 18 років;
  - у приміщеннях та на території навчальних закладів, закладів охорони здоров'я, крім ресторанів, що знаходяться на території санаторіїв;
  - у приміщеннях спеціалізованих торговельних організацій, що здійснюють торгівлю товарами дитячого асортименту або спортивними товарами, а також у відповідних відділах (секціях) універсальних торговельних організацій;
  - у закритих спортивних спорудах (крім пива у пластиковій тарі);
  - з торговельних автоматів;

- на полицях самообслуговування (крім тютюнових виробів у блоках та алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових, пива);
- з рук;
- у невизначених для цього місцях торгівлі.

Інших обмежень щодо роздрібної торгівлі алкогольними напоями та пивом Законом України не передбачено.

- (29) Частиною третьою статті 15-3 Закону визначено, що на час проведення масових заходів сільські, селищні та міські ради в межах відповідної адміністративної території можуть заборонити або обмежити продаж пива (крім пива у пластиковій тарі), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових та куріння тютюнових виробів.
- (30) Крім того, підпунктом 4 пункту «б» статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що до відання органів місцевого самоврядування належать делеговані повноваження щодо встановлення, за погодженням з власниками, зручного для населення режиму роботи розташованих на відповідній території підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності.
- (31) Водночас вказані повноваження стосуються встановлення (лише за погодженням з власником) саме режиму роботи, тобто розподілу робочого часу протягом відповідного календарного періоду (дня, тижня, місяця, року), але не встановлення обмеження на реалізацію певного виду продукції (товарів) у визначений органом місцевого самоврядування проміжок доби.

4. ВИСНОВКИ У СПРАВІ ТА КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ШПОЛЯНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

- (32) Конституційні основи правового господарського порядку в Україні становлять, зокрема: право кожного на підприємницьку діяльність, не заборонену законом, визначення виключно законом правових засад і гарантій підприємництва; забезпечення державою захисту конкуренції у підприємницькій діяльності, недопущення зловживання монопольним становищем на ринку неправомірного обмеження конкуренції та недобросовісної конкуренції, визначення правил конкуренції та норм антимонопольного регулювання виключно законом; визнання і дія в Україні принципу верховенства права (частина друга статті 5 Господарського кодексу України).
- (33) Загальними принципами господарювання в Україні, відповідно до статті 6 Господарського кодексу України, є: забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання; свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом; заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини. Підприємці мають право без обмежень самостійно здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, яку не заборонено законом. Особливості здійснення окремих видів підприємництва встановлюються законодавчими актами (частина перша, друга статті 43 Господарського кодексу України).
- (34) Відповідно до частини четвертої статті 23 Господарського кодексу України незаконне втручання органів та посадових осіб місцевого самоврядування у господарську діяльність суб'єктів господарювання забороняється. Не допускається видання правових актів органів місцевого самоврядування, якими встановлюються не передбачені законом обмеження щодо обігу окремих товарів (послуг) на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць.
- (35) Частиною другою статті 25 Господарського кодексу України передбачено, що органам

місцевого самоврядування заборонено приймати акти або вчиняти дії, що ставлять у нерівне становище окремі категорії суб'єктів господарювання чи іншим способом порушують правила конкуренції.

- (36) Відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.
- (37) Згідно з абзацом другим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, зокрема, визнається дія, якою встановлюється заборона або перешкоджання створенню нових підприємств чи здійснення підприємництва в інших організаційних формах у будь-якій сфері діяльності, а також встановлення обмежень на здійснення окремих видів діяльності, на виробництво, придбання чи реалізацію певних видів товарів.
- (38) Згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», вчинення антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (39) Станом на 25 квітня 2018 року набрав чинності Закон України від 22.03.2018 № 2376-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання органам місцевого самоврядування повноважень встановлювати обмеження продажу пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових», яким органам місцевого самоврядування надано право встановлювати заборони продажу пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових суб'єктами господарювання (крім закладів ресторанного господарства) у визначений час доби в межах території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.
- (40) Таким чином, на момент прийняття Рішення Шполянська міська рада не мала повноважень самостійно встановлювати постійну, не на час проведення масових заходів, заборону продавати алкогольні, слабоалкогольні напої та пива, в тому числі у певні години доби.
- (41) Крім того слід зазначити, що Рішення могло мати негативний вплив не тільки на суб'єктів господарювання - продавців алкогольних напоїв, а й на споживачів Шполянської об'єднаної територіальної громади, які обмежені в праві вільно придбавати товари на певній території.
- (42) Отже, дії Шполянської міської ради об'єднаної територіальної громади, що полягали у прийнятті рішення від 24.10.2017 № 8-4/VII «Про впорядкування роботи закладів торгівлі, кафе, барів, закладів ресторанного господарства, сфери розваг розташованих на території Шполянської міської об'єднаної територіальної громади», пунктом 2 якого встановлена заборона на реалізацію алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у капітальних об'єктах торгівлі та тимчасових спорудах з 22 год. 30 хв. до 10 год. 00 хв., окрім ресторанів та барів класу: перший, вищий, люкс, кваліфікуються як порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 3 статті 50,

абзацом 2 частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді вчинення антиконкурентних дій органом місцевого самоврядування, що полягає у встановленні обмежень на реалізацію певних видів товарів.

Виходячи із викладеного, керуючись статтями 7, 12¹ 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, зі змінами і доповненнями, та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 №169-р) (із змінами), адміністративна колегія Черкаського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

В И Р І Ш И Л А:

1. Визнати дії Шполянської міської ради об'єднаної територіальної громади (вул. Лозуватська, 59, м. Шпола, 20603, ідентифікаційний код юридичної особи 04061576), що полягали у прийнятті рішення від 24.10.2017 № 8-4/VII «Про впорядкування роботи закладів торгівлі, кафе, барів, закладів ресторанного господарства, сфери розваг розташованих на території Шполянської міської об'єднаної територіальної громади», пунктом 2 якого встановлена заборона на реалізацію алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у капітальних об'єктах торгівлі та тимчасових спорудах з 22 год. 30 хв. до 10 год. 00 хв., окрім ресторанів та барів класу: перший; вищий; люкс, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 3 статті 50, абзацом 2 частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних дій органом місцевого самоврядування, що полягає у встановленні обмежень на реалізацію певних видів товарів.

Відповідно до частини другої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення та розпорядження органів Антимонопольного комітету України, голів його територіальних відділень є обов'язковими до виконання.

Відповідно до частини четвертої статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» невиконання рішення, попереднього рішення органів Антимонопольного комітету України або їх виконання не в повному обсязі є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

Рішення може бути оскаржено до господарського суду в двомісячний строк з дня його одержання.

Голова колегії,
Голова відділення

Ю.С. Чемич